

LÄNSSTYRELSEN

I STOCKHOLMS LÄNS TYRESÖ KOMMUN

Socialavdelningen

Ghassem Sariaslan

08-785 4416

Socialförvaltningen

2009-10-28

BESLUT -

Datum
2009-10-26

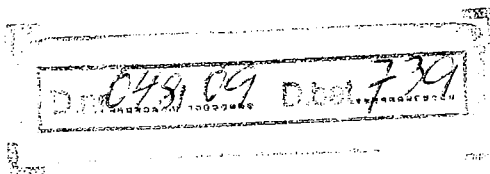
Beteckning
7011-09-25825

1 (9)

Tyresö kommun

Socialnämnden

135 81 TYRESÖ

Länsstyrelsens tillsyn av Villa Höglid, gruppbostad enligt 9 § 9 p LSS

Beslut

Länsstyrelsen riktar allvarlig kritik för följande brister:

- Villa Höglid bedrivs i lokaler som inte uppfyller Boverkets krav avseende fullvärdig bostad.¹
- Föreståndaren saknar föreskriven utbildning. Förordning (1993:1090) och (SOSFS 2002:9).
- Nämnden har ej säkerställt personalens behov av utbildning och handledning (SOSFS 2006:11).

Avseende brist i verksamhetens dokumentation som vid Länsstyrelsens tillsyn var mycket ofullständig och inte fördes i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter SOSFS 2006:5, riktas ingen kritik på grund av att nämnden redogör i en tjänsteskrivelse med Dnr 048/09-739, för att nya ”riktlinjer för individuell planering och dokumentation vid genomförandet av insatser inom omsorgen om funktionshindrade i Tyresö” har i dagsläget trätt i kraft och tillämpas.

I övrigt uppfyller nämnden lagstiftningen och dess intentioner i de delar som tillsynen avser.

Nämnden ska redovisa till Socialstyrelsen, senast den 2010-01-15 vilka åtgärder som vidtagits/ alt. kommer att vidtas för att komma till rätta med de påtalade bristerna.

Länsstyrelsen avslutar ärendet.

¹ BFS 1993:57 med ändringar BFS 1995:17, BFS 2000:22 och BFS 2005:17.

BESLUT

Datum
2009-10-26

Beteckning
7011-09-25825

Bakgrund och metod

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutade i tillsynsplanen för 2009 att göra tillsyn i ett urval av länets kommunala verksamheter enligt LSS. Villa Höglid är en av dem verksamheter som valdes ut.

Fokus vid tillsynen har varit: kvalitet och säkerhet genom bland annat granskning av individ- och verksamhetsdokumentation, personal och föreståndarens formella kompetens och erfarenhet, granskning av lokal.

Bedömningen grundar sig på ett förannmält besök på Villa Höglid 2009-06-04. Intervjuer har genomförts med medarbetare samt föreståndare som också besvarat en skriftlig enkät med synpunkter om Länsstyrelsens tillsyn. Villa Höglids befintliga dokumentation har granskats och besök har gjorts i verksamhetens lokaler.

Inhämtade fakta har kommunicerats med nämnden och föreståndare.

Aktuell lagstiftning och föreskrifter

- Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Förordning (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade
- SOSFS 2002:9 (S)
- SOSFS 2006:5 (S)
- SOSFS 2006:11 (S)
- SOSFS 2008:11 (S)

Redovisning av tillsynen

Målgruppen

Målgruppen är personer med utvecklingsstörning, autism eller autismsliknande tillstånd enligt 1 § punkt 1 LSS.

Lokaler

Villa Höglid gruppbostad har fyra platser för personer som ingår LSS-personkrets enligt 1 § punkt 1 LSS. För närvarande bor tre personer i boendet².

Tyresö kommun bedriver gruppbostraden i en villa på Höglidsvägen 25 A.

Gruppbostraden är väl integrerad i ett villaområde, 1,3 km från Trollbäcken C, relativt nära service och allmänna kommunikationer. Lokalens yta som är 225 m² består av fyra sovrum i storleksordning från 11 m² till 14 m², ett kök, vardagsrum,

² I socialförvaltningens dokumentation om beräkning av behov av insatser för personer med funktionshinder 2009-2012, s 2, framgår att: På Villa Höglid finns ett rum som inte kan återbesättas med gäst med beslut om LSS boende då rummet inte håller LSS-standard.

två altaner därav en inglasad, ett personalutrymme, en personal WC, en RWC och ett hygienrum.

Föreståndare

Föreståndaren har flera års erfarenhet av att arbeta med målgruppen. Hon har läst 10 poäng *Beteendestörning hos psykiskt utvecklingsstörda* vid Vårdhögskolan i Solna. Vidare har hon flera gymnasiala utbildningar. Hon har deltagit i ett flertal fortbildningar arrangerade av Stockholms läns landsting, Stockholms stad och Tyresö kommun. Enligt uppgift från kommunens avdelningschef för verksamheter för personer med funktionshinder, planerar Tyresö kommun, inom projektet Carpe, att erbjuda föreståndaren 1-2 högskolekurser med början hösten 2009.

Personal

Förutom föreståndaren uppgår personalen till 6,1 heltidstjänster som utgörs av 8 personer fördelat på 6 kvinnor och 2 män.

Av föreståndarens redogörelse framgår att tre personer inom personalgruppen har formell grundutbildning och erfarenhet av arbete med målgruppen. Fem övriga saknar formell utbildning eller har korta utbildningar. Av de sistnämnda har två personer erfarenhet av att arbeta inom barnomsorg, två har tidigare arbetat som timvikarier i gruppbostad och en har erfarenhet inom äldreomsorg och som personlig assistent³.

Av verksamhetens kompetensutvecklingsplan framgår att dessa fem personer behöver fördjupade kunskaper i LSS och avseende kognitiva hjälpmedel och kommunikation.

Föreståndaren förklarar att kommunen kontinuerligt erbjuder personalen fortbildning och för närvarande pågår en stor utbildningssatsning genom projektet Carpe.

Avdelningschefen uppger att all personal har rätt till tre dagars utbildning per år. Vidare berättar hon att det kommer att erbjudas gymnasiala kurser genom Carpe till dem som behöver det. Hon informerar om att kommunen har svårt att rekrytera utbildad personal och tanken är att ställa krav på befintlig personal som saknar utbildning.

Enligt föreståndare tillämpar verksamheten kontaktmanskap och varje arbetstagare har en stödperson i personalgruppen. Valet av stödperson görs av personal och föreståndare tillsammans. Stödpersonen har det övergripande ansvaret för att insatsen erbjuds med tillräcklig hög kvalitet till den enskilde. Det finns en dokumentation i verksamheten som beskriver stödpersonsuppdraget.

---

³ Vid Länsstyrelsens kommunikering av sammanställningen fäster nämnden uppmärksamhet på att fyra av dessa har lång erfarenhet av målgruppen och har arbetat på Villa Höglid i 12 till 14 år.

BESLUTDatum
2009-10-26Beteckning
7011-09-25825Handledning

Personalgruppen har ingen regelbunden extern handledning. Enligt föreståndaren har ingen uttryckt behov av handledning. Vidare försäkrar föreståndaren att om behovet uppstår kommer personalen att få handledning.

Verksamhetens arbetsätt och innehåll

Verksamheten bygger sitt arbete på individuellt riktat stöd till brukarna. Verksamheten arbetar utifrån en AKK- inspirerad metodik, upplyser föreståndaren. AKK (Alternativ och Kompletterande Kommunikation) ersätter eller kompletterar ett bristande tal/språk. Metoden handlar om en tydlig struktur i tid och rum för att känna trygghet och ge möjlighet till utveckling och självständighet

Vidare klargör föreståndaren att verksamheten har haft ett nära och bra samarbete med habiliteringscentret i Nacka sedan 1½ år tillbaka.

Dokumentation

Dokumentationen förs på olika sätt i verksamheten.

Tyresö kommun har ett elektroniskt dokumentationsprogram vid namn LSS Documenta där både beställare och utförare dokumenterar i samma journal. Varje arbetstagare har sin egen mapp i det elektroniska systemet och det krävs lösenord för att personalen ska kunna logga in och ta del av mapparna.

LSS – handläggarna dokumenterar även om daglig verksamhet i samma dokumentation. Personal har behörighet att ta del av samt dokumentera om den enskilde som de arbetar med. Varje månad sammanfattar föreståndare daganteckningarna och dokumenterar i systemet. Personalens dagliga anteckningar finns kvar i systemet sedan flera år tillbaka, eftersom systemet inte ger någon möjlighet att radera de inmatade gamla anteckningarna.

Genomförandeplanen som finns i systemet heter *önskemål om förändring, mål och delmål*. Det framgår bland annat inte av detta dokument om den enskilde eller dennes företrädare har tagit del av genomförandeplanen. Dokumenten saknar LSS-handläggarens och föreståndarens underskrift. Det tydliggörs inte av dokumenten datum för uppföljningen.⁴

---

⁴ Vid Länsstyrelsens kommunikering av sammanställningen bifogar nämnden en mall för genomförandeplan till sin återkoppling och menar att: "genomförandeplan finns och har hela tiden funnits i det elektroniska dokumentationssystemet." Länsstyrelsen vill erinra om att vid tillsynsbesöket uppgavs endast dokument, "önskemål om förändring, mål och delmål" som genomförandeplan av föreståndaren.

BESLUTDatum
2009-10-26Beteckning
7011-09-25825

Dokumentation och uppgifter om Hälso- och sjukvårdslag (HSL) förs i denna elektroniska journal.

Parallellt med detta dokumentationssystem fortsätter verksamheten med det gamla dokumentationssystemet vilket innebär att man för dokumentationen i pärmar för varje boende. I pärmarna ska finnas personuppgifter, pågående beslut, genomförandeplan, hjälpmedel, hälsa, medicinsk information, metodblad, daglig verksamhet och historik.⁵

I varje boendes rum finns en pärm som fungerar som hjälpmedel för personal och innehåller information och vägledning för praktisk genomförande av insatsen.

Denna pärm innehåller följande punkter:

1. Bemanning,
2. Hot och våld,
3. Brukare akut sjuk, avvikelser läkemedel,
4. Dödsfall, suicidförsök,
5. Brukare öppnar inte,
6. Hjälpmedel ur funktion,
7. Arbetskada, svår olika,
8. Brand,
9. Alkohol och droger,
10. Synpunkter och klagomål,
11. Mediakontakter,
12. Nycklar, låsöppning,
13. Lokaler, felanmälan, inbrott,
14. Anmälan om missförhållanden,
15. Blanketter för dokumentation.

Det finns en bok vid entrédörren där personal och nattpatrullen skriver meddelande till varandra. I denna bok som är helt oöväntat dokumenterar personalen dagligen, i mindre omfattning, hur alla boende har det och nattpatrullen dokumenterar i sin tur om sina insatser.

Förekomst av hot- och våldssituationer

Föreståndaren har informerat om att det inte förekommer hot- och våldssituationer i verksamheten.

---

⁵ Länsstyrelsen har vid tillsynsbesöket tagit del av en dokumentation om kommunens riktlinjer för individuell planering och dokumentation vid genomförandet av insatser. Anledningen till att Länsstyrelsen inte har nämnt den är att dokumentet inte hade börjat gälla vid tillsynstillfället och innehållet inte använts i dokumentationssystemet.

Det finns tydliga rutiner för anmälan om allvarliga missförhållanden enligt 24 a § LSS samt instruktioner för anmälningar enligt SOSFS 2008:11.

Länsstyrelsens bedömningar

Lokaler

En central del i lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) rör utvecklingen av bostäder för personer med omfattande och varaktiga funktionshinder. Flera uttalanden i förarbetena betonar vikten av att de bostäder som lagstiftningen avser ska främja goda levnadsvillkor för personer med funktionshinder.

Bostäderna ska vara den enskildes privata permanenta hem och vara fullvärdiga. De bör vara förlagda till vanliga bostadsområden och utformas och lokaliseras så att de inte får en institutionell prägel.

Vidare bör en bostad med särskild service inte vara belägen i nära anslutning till en annan sådan bostad, eller andra bostäder som inte är ordinära såsom korttidshem eller särskilda boendeformer för äldre. En bostad med särskild service för vuxna bör inte heller samlokaliseras med lokaler för daglig verksamhet (Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter 2002:9).

Vägledande för länsstyrelsens bedömning av lokalerna är Socialstyrelsens handbok, *Bostad med särskild service för vuxna enligt LSS*, i vilken Socialstyrelsen hävdar att de generella byggbestämmelserna som gäller för bostäder i allmänhet också skall gälla för en bostad med särskild service. Av Boverkets byggregler⁶ framgår vad som skall finnas i en fullvärdig bostad – rum med inredning och utrustning för personlig hygien, rum eller avskiljbar del av rum för samvaro och sömn och vila, rum eller del av rum för matlagning etc.

Enligt Länsstyrelsens bedömning uppfyller inte de aktuella bostäderna de grundläggande krav som anges i Boverkets byggregler.

Föreståndare

Enligt förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade 3 § skall det finnas en person med lämplig utbildning som förestår verksamheten.

Av 5 § SOSFS 2002:9 framgår att med lämplig utbildning enligt 3 § Förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade avses en högskoleutbildning som är relevant för att en person skall kunna förestå verksamheten i en gruppbofastad.

⁶ BFS 1993:57 med ändring BFS 1995:17, BFS 2000:22 och BFS 2005:17.

Föreståndaren uppfyller inte kravet på högskoleutbildning.

Den person som förestår verksamheten ska, enligt SOSFS 2002:9 § 5, kunna ansvara för

- att arbetet organiseras så att den enskilde genom omvårdnaden tillförsäkras goda levnadsvillkor.
- Omvårdnaden kännetecknas av en god etik och värdigt bemötande,
- Omvårdnaden för varje boende planeras, dokumenteras och följs upp,
- Kommunens eventuella övriga krav på eller riktlinjer för vad som skall dokumenteras verkställs.
- Rutiner finns för att hantera synpunkter och klagomål
- Personalen ha den kunskap som behövs för en ändamålsenlig verksamhet,
- Personalens behov av handledning tillgodoses,
- Personalens behov av kompetensutveckling bevakas och stöds,
- Personal rekryteras och introduceras,
- Verksamheten planeras utvecklas och utvärderas,
- Verksamhetens resultat förmedlas till överordnade och politiker och verksamheten utvecklas i takt med ändrad lagstiftning och nya forskningsresultat.

Föreståndaren i en verksamhet är en nyckelperson för att verksamheten ska hålla god kvalitet och utvecklas.

Personals kompetensutveckling

I enlighet med 6 § LSS ska det för verksamheten enligt denna lag finnas den personal som behövs för att ett gott stöd samt en god service och omvårdnad ska kunna ges.

Enligt SOSFS 2006:11 5§ ska nämndens ledningssystem för kvalitet i verksamhet enligt LSS säkerställa att det finns rätt bemanning, att personalen har den kompetens som krävs för att utföra arbetet samt att personalen ges förutsättningar för fortlöpande kompetensutveckling som svarar mot verksamhetens behov.

Det framgår av verksamhetens kompetensutvecklingsplan att fem personer i personalgruppen saknar formell grundutbildning och bland annat behöver fördjupade kunskaper i LSS. Vidare är fyra i personalgruppen i behov av kunskaper om utvecklingsstörning och åldrande. Nämnden upplyser om att fyra av dessa fem personer har lång erfarenhet av målgruppen och har arbetat på Villa Höglid i 12 till 14 år.

Länsstyrelsen anser att nämnden inte beaktat SOSFS 2006:11 avseende personalens kompetens och behov av fortlöpande kompetensutveckling. Nämnden

BESLUTDatum
2009-10-26Beteckning
7011-09-25825

borde tidigare ha vidtagit åtgärder för att tillgodose personalen med kunskaper om LSS lagstiftningen under denna långa period.

Dokumentation

Nämnden och verksamheten ska säkerställa att ett dokumentationssystem som garanterar den enskildes rättssäkerhet upprättas och därefter används. I detta innefattas även en säker förvaring av dokumentationen.

Dokumentationen ska uppfylla de krav som slås fast i aktuella regelverk. Länsstyrelsen hänvisar till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS, SOSFS 2006:5.

I 6 kap. 1 § SOSFS 2006:5 framgår det att en genomförandeplan i regel bör upprättas inom den verksamhet som ansvarar för det praktiska genomförandet. Planen bör med utgångspunkt i ett beslut om en insats och målet för insatsen beskriva hur insatsen praktiskt ska genomföras.

Enligt föreskriftens 6 kap 2 § skall genomförandet av ett beslut om en insats dokumenteras fortlöpande.

Av planen bör det bl.a. framgå vilka mål som gäller för insatsen eller delar av den, när och hur insatsen eller delar av den skall genomföras, på vilket sätt den enskilde har utövat inflytande över planeringen, när planen har fastställts och slutligen när och hur planen skall följas upp.

Genomförandet av ett beslut om insats skall dokumenteras fortlöpande i journalanteckning. Syftet med en genomförandeplan är att skapa en tydlig struktur för det praktiska genomförandet och uppföljningen av en beslutad insats. Genom planen tydliggörs både för den enskilde/vårdnadshavaren och för personalen vad som ska genomföras, av vem/vilka, när och på vilket sätt detta skall ske. En genomförandeplan bedöms också kunna underlätta och effektivisera arbetet med dokumentationen under pågående insatsen genom att den används som utgångspunkt för vad som bör antecknas i journalen. (Handläggning och dokumentation, Socialstyrelsen, s139)

De uppgifter som behövs för att insatser ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt och säkert bör lämnas till den som svarar för det praktiska genomförandet av en insats. Utan fastställda mål för insatsen från uppdragsgivaren minskar möjligheterna till fullgod uppföljning och till att göra en plan för hur målen praktiskt ska kunna genomföras och uppfyllas.

Länsstyrelsen konstaterade vid besöket, efter den dokumentation som presenterades av föreståndaren att verksamheten har mycket stora brister avseende löpande journalanteckningar samt en total avsaknad av genomförandeplaner.

BESLUTDatum
2009-10-26Beteckning
7011-09-25825

Beträffande boken som fanns vid entrédörren där personal och nattpatrullen skriver meddelanden till varandra finner Länsstyrelsen att denna bok är en del av verksamhetens dokumentation och ska behandlas enligt SOSFS 2006:5

Eva Hersler
EnhetschefGhassem Sariaslan
Socialkonsulent**Kopia**Tyresö kommun, Socialförvaltningen, Att Gunny Bäckström, avdelningschef,
135 81 TyresöTyresö kommun, Socialförvaltningen, Att Lisa Wigerdal, enhetschef, 135 81
Tyresö